

Muhdú pámeere páné iñújiri ijcyáné mʼfamúnaa meijcyáiyóne

Tujkénúeju

Íhyaamtí pañétú caatúvané páné iñújine múnáadítúú tsaate tsatsíhvú idyóbéévéne muhdú mʼfamúnaa meijcyáiyóné pityácójcatsíñe.

Ditsiééberédípye 10-ri 1948 ijcyáné pijcyábari tsaate páné iñújine túkevéjtsojtédítúú píhcyaavé ipítúácójcatsí muhdú mʼfamúnaa meijcyáiyóne. Áané dobéévé "Naciones Unidas" néemeé. Aaméhjáa téijyu caatúnú 30-neva mʼfamúnaa maávyejúúlléiyonéhji. Aanéhjáa imí íjtsúcunúnéllii néeme ténehji páné iñújine múnáake iúúbállémeíki. Téhduréhjáa néeme ténehji cáátúnúmeiháámí pahúllevávú pámehdívúré itsújááve téhaami ditye patsíhjavávúré iééveki.

Áané boonétúhjáa iñe méiiñújí túkevéjtsojte téhdure ipíhcyaávéne néé páneere 30-neváa cáátúnúmeíñe muhdú néhdu meijcyáiyóné méiiñújiri.

Aane ténehji méwáábyuta ijcyáhi. Ánehji múu ímíñeúvú iwáájácúne tehdu ijcyáhi. Aane tsá múu íhdyivúré pícyootúne. Múu íñahbémudívú pajtyétsó ténehji ditye iwáájácúne tehdu ijcyaki.

Pityájcoju íhdénúmeíñe

Muurá pámeere tsáápiitsa méboohówama meijcyane mewáájácúmeícyá botsíi máájíyúiníyá muhdú imí meijcyáiyóne. Áanéllii tsá tsaate tsíjtyé hójtsí pañe meícyáítúró ícubáhrádu. Tsá tsaate tsíjtyedi meíćúbáhráítúróne. Íllure mépiáábójcatsíiyá pámeemáyé imí meijcyá tútávátsójcatsítúme.

Árone teene méboohówá ijcyaróné mewáájácútúné nįcaúvú muurá tsaate muhdú imí meijcyáiyódú íjcyatúme íllure tsaatédí ícúbáhrahíjcyáhi. Aane ehdu ditye méénune pámeere mʼfamúnáadivuro ímityúne. Muurá pámeere ííñujiri ijcyáné mʼfamúnaa méijyácunúrá tsaímíyé meijcyáiyóneri. Tsá múha méhdivu tútaválléítúró meihjyuvánee, íñá mecáhcujsónee, ijcyane. Aame tsá íñeri meíllityéítúróne. Tsá píhtójú pañe meijcyáítúróne. Ehdu meijcyane pámeere mʼfamúnaa imí méjtsúcunúhi.

Ehdu ímityúné medáríívécatsíiyóné ìhdétú ijcyáiyóné mééma túkevítsojúúne. Muurá tsaate ímityúné meke méénúhajchíí téénej tééveri tsaímíyé méímíbáchójcatsíhi. Muurá tene ijcyátuca tsáijyu máavyéjajte ijcyárómema mémúnáátsójcatsíiyáhi.

Aane mewáájácucáro téénej tééveri pahúllevá iñújííne múnáama imí mejcyáiyáhi. Tsá tsaatéké menéhnílléityuróne. Muurá pámeere mífamúnaa ííñújiri mejcyame méimíllé tsahdúré imí mejcyáiyóne.

Muuráhjáa 'Páné Iñújííne Múnáa Pihcyááve' némeiñé pañe tsúúca ítsaavémé muhdú pámeere mífamúnaa wajpíimumáyé walléémú mejcyame tsahdúré maávyejúúlléjcatsíiyóne. Aame mepíáábójcatsíiyá panéjcuávú tsahdúré pámeere imí mejcyaki. Áané pityájcoju iñe muhdú mífamúnáake mepíáábóiyóné tsúúca mééma ijcyáneri méwaajácutsó páhduube cómíñe múnáajpi méboohówama mejcyane ditye íavyejúúlléne icyáhjújtsó imí íjcyaki.

Muuráhjáa 'Páné Iñújííne Múnáa Pihcyááve' némeiñé pañe ijcyame nées páhduube cómíñe múnáajpi méboohówama, méijtsútuma, mejcyame maávyejúúlléjcatsíimyé múhójtst pañé mejcyátuki. Aamée pityácójcatsí muhdú mífamúnáake ipíááboiñé imí ditye íjcyaki.

Aane ímiáané tehjújoco pámeere wáájácúiyóné muhdú túkevítsoju néhdu mejcyame maávyejúúlléjcatsíiyóne.

Ahdícyane 'Páné Iñújííne Múnáa Pihcyááve' némeiñé pañe ijcyame nées ténehjí néhdu páhduube ííñújiri ijcyané mífamúnáajpi méijcyáiyóné méwáábyuta tene ijcyanéllíihye. Áaneri meljyacunúiyá muhdú tene néhdu mejcyáiyóneri. Áhdure tsijtyeke méúwáábóiyá méiñújí múnáa ijcyátúróméhjimájuco ditye tehdu íjcyaki. Ehdu imí méijcyáiyá tsúúca teene mewáájácúmé teenéi wáájácútúmé pamévamáye.

Áané túkevítsojúúné illu néehíí:

1. Túkevítsoju

Pámeere íiñúji meijcyame tsá múhójsí pañé ícubáhrádú meijcyáítyuróne.
Pámeere tsahtúré imí meijcyame mewájujcatsíñe mépiáábójcatsíiyá tsaatéké
éhdíivállétúme éhne múu mépañétúené nahbémuma meijcyadu.

2. Túkevjtsoju

Íñe íhyaamítú muhdú tene cáátuvádú méijcyáiyá pamévamáyé memúnaa
ijcyátúrómema. Tsahtúré meijtsúcunúiyá pamévakéré wajpíímuke, walléémuke,
pahdúvaré méjpiíhañe menéérómeke, pahdúvaré meíhjuváromeke, muhdú
Píivyéébeke cáhcújtsórómeke, tsáijyu múúne tsaate múhdurá túkevjtsojtedítúyú
íjtsámeiyómeke, tsííñe íiñúji múnaa ijcyáromeke, íhtsútúmeke, ídáátsórómeke,
muhdíivátsihjívú tsíímávámeiyómeke; pámeekéré tsahtúré méijtsúcunúiyá
tsaatéké éhdíivállétúme.

Téhdure tsá múhdurá meijtsúcunúityuró tsáijyu múúne tsaate túkevjtsojte
múhdurá íiñúji múnáake túkevjtsojórómeke. Tsá ditye ítyaúhbajúúné múhdurá
méénuróné pañe ijcyámeke meéhdíiválléityuróne. Tsáné íiñúji múnaa tsaaté
hójsí pañe múhdurá ijcyáromeke tsá meéhdíiválléityuróne. Tsahtúré
méijtsúcunúiyá iye túkevjtsojómeiyómema diityéke.

3. Túkevjtsoju

Páhdube imí méijcyáiyáhi. Áámeke tsá múha íñerí meke ipátsárijcyómeke
tútávájtsóityuróne.

4. Túkevjtsoju

Tsá tsaate meke íhyójsí pañévú pícyoome ícubáhrádú meijcyame diityé ícúve
múnaa meijcyáítyuróne. Tsá muucá mámúnáadívú menáhjhénúityuróne. Eene
tsáma ávyeta tsá ímíllémeityúne.

5. Túkevjtsoju

Tsá tsaatédí meícúbáhráítyuróne. Tsaatéké meúwáábócooca chooco meúwáábóiyáhi. Tsá meméénúítyuró iyáábeke múu méénudu.

6. Túkevjtsoju

Páhdube míamúnáajpi iñe méiiñújiri ihdyícyátsii meíjcyarómé téhdure méijcyá teene túkevjtsojúúné pañe. Aame mépiivyété tsaatéké menéene méwáábyuta páme wáábyutaré tene íjcyane meke ipíááboki.

7. Túkevjtsoju

Tsáné ímibájchoju tsaatémá meméénúcooca tsá tsaatékére mepíáábóítyuróne. Pámeemáyé tsahturé ímibájchoju méénúmeíiyá muhdú ímichi teene taúhbaju néjjtóri.

8. Túkevjtsoju

Pámeere míamúnáama ímityúnéhjé ímibájchoobe ímibájchóiyá tehdivane diityémá pájtyécooca muhdú taúhbaju néhdu tsaatéké éhdivállétuubére.

9. Túkevjtsoju

Tsá tsaatéké peecutére meékéévéne mecúvejáánúítyuróne. Téhdure tsá peecutére tsaatéké méiiñújitu meíjchívyétsóítyuróne.

10. Túkevjtsoju

Tsaate tsíjtyé hallúvú ímityúnéhjé ímibájchóóbeke úbálléijvu dííbye éllevu péemema ímíñeúvuré ímibájchóíyoobe muucá éhdivállétuubére. Áronáa ihdyu tsá díbye tsaatékére píáábóítyuróne. Méénúíyoobe muhdú teene taúhbaju néhdu tsahturé pámeemáye.

11. Túkevjtsoju

1. Tsaate tsíjtyé hallúvú imityúné úúbállécooca tsá peecúteré menééítyuro ímiáané tehdújuco tene íjcyane. Tujkénú páñetu úúbállémeíiyómé muhdú tene íjcyane imíñeúvú mewáájácuki.
2. Muuráhjáa taúhbajúi imíñeúvú pánéévétúnáa tsaate múhdurá íjcyarómé hallúrí tsá pahdu ñná íjcyatúne. Áijyúu imityúné méénúomeke tsá ícyooca íjcyané taúhbaju néjijtóri meúwáábóityuróne. Méúwáábóiyá téijyúu íjcyané taúhbaju néjijtóri. Áronáa ihdyu ícyooca tsaate imityúné méénúhajchíí botsii meúwáábóiyá muhdú ícyooca íjcyané taúhbaju néjijtóri.

12. Túkevéjtsoju

Tsá tsaatéké ñnerí mepátsárijcyóityuróne; tsá tsaaté já mepátsárijcyóityuróne; tsá tsaate tsíjtye éllevu wállóóné waajácúháaimí meéévéityuróne; tsá tsaatédítyú néhniyyu mewááóityuróne. Ehdu nénéñ íhdétú íjcyané mééma taúhbajúúné pámé wáábyuta meke tene ityéhmeki.

13. Túkevéjtsoju

1. Tsané iinújiri meijcyame mépiivyété mepééiyóné kiávú méimilléhullévu. Aame méijcyáiyá kiá méimillétsihyi.
2. Muurá pamévaré mépiivyété tsííñé iinújivu mepééiyóne. Aame méóómíiyá méiinújivu méimillécoóca. Aane tsá múha meke tsáhájtsoítyuróne. Muurá mépiivyété mepééne méimilléhajchíí téhulle meijcyaki.

14. Túkevéjtsoju

1. Muurá méiinújiri ícúbáhaméí pañe meijcyáhajchíí mépiivyété mepééiyóné tsííñé iinújivu. Áané iinújñ múnáa tsáimíyé meke waatsúcúpéjtsóiyá imí diityémá meijcyaki. Tsá meke ditye cátúhtsópéjtsóityuróne.
2. Áronáa tsáijyu múúne méhdityuré íjcyane imityú medárñvémeihijcyámé ihdyu tsá mepíívyetétú tsííñé iinújivu mepééiyóne. Awáaréjuco íñe muhdú íhyaamí pañétú tene néhdu meijcyátúhajchíí muurá tsá mepééityuróne.

15. Túkevéjtsoju

1. Pamévare m'ámúnaa méijcyá tsané iñúji m'únaa. Aane tsá múha meke nééityuro tsané iñúji m'únaa méijcyatúne.
2. Téhdure tsá múha meke peecutére wállóóityuro tsííñe iñújivu. Téhdure idyé tsá múha meke nééjuri tsííñe iñúji-múnáajpiyéjuco méijcyáityuróne.

16. Túkevéjtsoju

1. Pamévare m'ámúnaa wajpíímumáyé wallémú piivyété ityáábavájcatsíñe iééve úújetétsihvu iímílléhajchíjyu. Aame tsúuca tsája m'únaa ijcyame piivyété ítsíímváne. Áánetu tsá múha diityéké tsáhájtsóityuróne. Tsá muhdú tene néétu muutéhjí ditye ijcyane, muhdú Píívyéébeke ditye úraavyéne. Muurá pámeere piivyété tyáábavájcatsíñe. Aane diitye táábavájcatsímyé avyéjúúlléjcatsíiyá tsahdúre. Téhdure wáágóójcatsíyómé avyéjúúlléjcatsíiyá tsahdúre.
2. Áánetu tsá muucá metáúhbáityuro ditye ityáábavájcatsíki. Caatyé ityáábavájcatsíñe imillémé páñetu iye iímílléhajchíí piivete ityáábavájcatsíñe.
3. Muurá ihdyu páñetu méijcyájuco teene tsája m'únaa méijcyane. Aame pámeere méijcyá tsahdúre meinuñí túkevéjtsojé túkevéjtsójú pañe.

17. Túkevéjtsoju

1. Muurá pámeere tsáápiitsa méijcyátsíhjiima méijcyáiyá meímílléhajchíjyu. Téhdure tsaaté m'únaa iliñújima ijcyáiyá iímílléhajchíjyu. Aane tsá múha tsáhájtsóityuróne.
2. Aane tsá peecutére múhdityú ijcyátsíí múha dójtúcúityuróne.

18. Túkevéjtsoju

Pámeere m'ámúnaa mépiivyété muhdú meíjtsámeidyú méijcyáiyóne, kéjjitóri Píívyéébeke meúráavyéiyóne. Téhdure mépiivyété tsájijtótú tsíjjitóvú

mepájíyíyóné muhdú meímillédu. Aame idyé mépiivyété ìná meíjtsámeíñeri, ìná mecáhcújtsóneri meíhjúváyíyóné mééréétsihvu. Téhdure mépiivyété medóbéévétsihvu tsíjtyeke meúwáábóné keená eúráavyejjto.

19. Túkevítsoju

Pámeere mépiivyété ìná meíjtsámeíñé meíjyújcaáyíyóné tsíjtye iwáájácuki. Aane muhdú meíjtsámeíñé meíhjúváné hallútú tsá múha meke tsáííléíturóne. Muurá mépiivyété panévaré mewáájane. Téhdure mépiivyété muhdú tsíjtyé íjtsaméí íjcyane mewáájacúné waajácúhaamíné meéévénéj tééveri. Muurá idyé mépiivyété ìná meíjtsámeíñé mecáátunúne, meúwaabóne. Aane páneere mépiivyété ihdyícyáhullévú tsííñé iñújñévú metsújaúcúne. Íñehjí páneere mépiivyété meméénune mecáátúnúneri, meíhjúvánéri, panévaríyé muhdú meímillédu. Áané hallútú tsá múha meke ìná nééíturóne.

20. Túkevítsoju

1. Pámeere mépiivyété tsatsíhvú medóbeevéné mepítyácójcatsíki. Téhdure mépiivyété tsáha múnaa tsáné wákimyei meenuhá pañévú meúcaavéne.
2. Áronáa ihdyu tsá múha meke ávyeta táúhbáíturó tsáha múnáajpi meíjcyaki.

21. Túkevítsoju

1. Pámeere mépiivyéterá méiíñújí túkevítsojé íjcyáha múnáa pañévú meúcaávíyóne. Meere meúcaavéné mepíívyetétúhajchíí tsíjtyeke meméménúmeke mewáállóóiyá mecápayóóve.
2. Muurá pamévaré mépiivyéterá méiíñújí túkevítsojte níwáavéné wákimyéiháñé meméénúiyóne.
3. Muurá pámeere míamúnaaré mémenúme tsáné iíñújí túkevítsojte íjcyáhi. Teene meenúme caatyéké ityújkevééllémeke téévénéúvúré imyéménúneri. Aane tsá tsaatéré píívyetétú teene imyééñune. Muurá

pámeere mépiivyété meméménúne. Áronáa tsá múha meke táúhbáityuró tsaate metújkevééllétúmeke meméménuki. Meere páñetu caatyé mejtsúcunúmeke mémeménúiyáhi. Téhdure idyé mémeménúiyá tsaatéké muhdú meímílléjtori. Áronáa ihdyu ímíñeúvú tene íjcyáiyódú méméénúiyáhi.

22. Túkevjtsoju

Pámeere méhdi íjcyáiyóné íne tájpi mejcyane. Ánejcútú méiñújǵ avyéjunte meke pǵáábóiyá ipívyetédúneri. Téhdure tsíñéhǵ íñújǵine múnaa dsǵdsivámé meke pǵáábóiyá íne tájpi mejcyáiyóné mejcyátsótúmeke. Aame íná meke pǵhtotúmé tsúuca imí mepánéévemedi tsá múha méhdi úúhvatéítyuróne. Ehdu méjcyáiyá imí memúnáama mejcyame meúraávye méíhdé múnáaúvúu úráavyehíjcyánetu kéjítǵǵ imí mejtsúcunújǵtǵǵ.

23. Túkevjtsoju

1. Pámeere mépiivyété méwákimyéma mejcyáiyóne. Áronáa idyé tsá téeneri ávyetá icúbáhraméi méméénúítyuróne. Aane teene wákimyéi túkévejsómé tsaímíyé meke túkévejsóiyáhi. Áanetu tsáijyu múúne tsaate íwákimyéma íjcyátúhajchíí paméváré mepǵáábóiyá téhdure íwákimyéma ditye íjcyaki.
2. Pámeere mépiivyété tsahdúré meújcúiyóné méwákimyéi áhdó muhdú mewákimyéíñé tujkévevu.
3. Pámeere wákimyéi múnaa íná íwákímyeíñe áhdó újcúiyá téene tájpi ísímema imí íjcyame íavyejúúllémeíki. Aane tsáijyu múúne tsaaté wákimyéi áhdó úújetétúhajchíí tsíjǵtǵríyéjuco diityéké tene ahdómeíiyóné tsijtye diityéké pǵáábóneri.
4. Pámeere wákimyéi múnaa piivyété idyóbéévéne ipityácójcatsíiyóné muhdú íwákimyéi tsíñéhǵima íjcyane íímíbáavyétsoki.

24. Túkevjtsoju

Pámeere mépiivyété mewákimyéityúí tsárahja mewáyééévéiyóne. Aane tsá mewákimyéí mepátyéévétsóityuróne. Eevéiyé mewákímyeíiyáhi. Muurá téenélii ijcyáné téenetu mewáyééévéhíjcyárahji. Árójcoojjji áhdó méújcúiyá téjcoojjji mewákímyeítyúrónááaca.

25. Túkevjtsoju

1. Pámeere mépiivyété tsaímíyé meíjcyáiyóné méétsíhmemá. Aame mehjáháñema meíjcyámedítýú tsá majcho, wájyamu, tsíñehji íne tájpi meíjcyáiyóné píhtóityuróne. Mechémécooca métáábímíyeyáhi. Ijcyáné tsíñehji téhdure imí meke píáábóiyonéhji. Ánejcúhji mépiáábójcatsíiyá imí tsaméhji meíjcyaki. Tsaate íwákimyéma íjcyátúmeke mépiáábóiyá ditye téhdure íwákimyéma íjcyaki. Téhdure kéememu, pííbájyujte tsijtye ídátso néeme íwákímyeíiyóné píívyetétúmeke mépiáábóiyáhi.
2. Téhdure idyé walléemú ééwájtema tsíniéwuúmuke tsaímíyé météhméiyá imí ditye íjcyaki. Tsá apáámyéré imí ityáábávájcatsíñe tsíháváméj tsíhmeke metéhméityuróne. Téhdure imí táábávájcatsítyúróméj tsíhmeke tsaímíyé météhméiyáhi.

26. Túkevjtsoju

1. Pámeere mépiivyété waajácúhaamíé mítéiyóne. Tsá tsíime waajácúhaamíne íttétúme íjcyáityuróne. Imíllémeíñé pámeere tsíime waajácúhaamíne íttéiyóne. Aane tsá áhdómeítyúne. Téhdure pámeere mépiivyété éhniíñevújuco íjcyáné uwáábovu meúcáávéiyóné mewákimyéma meíjcyaki. Tsá tsaaté wáábyutáre tene íjcyáityuróne.
2. Páneere uwáábó íjcyá mewáábyuta meke tene wájácúúvetsómé pamévakéré maávyejúúlleki. Aame tsá meéhdíwálléityuró tsííñé iñúji múnáa, tsíjyúhji íhjuvamee, Píívyéébé icyánéjcu pahdúváré úráávyerómee, íjcyámeke. Ááne tééveri 'Páne Iñújíñe Múnáa Pihcyááve' némeímyé túkevjtsoju néhdu páhduube cómíñe múnáajpi imí íjcyaki.

3. Muurá pámeere mépiivyété méétsíimeke keená imí meijtsúcunúné ditye áábohijcyátsihvu meúácóiyóne.

27. Túkevéjtsuju

1. Pámeere mépiivyété muhdúhjáa meihdé múnáaúvú icyahijcyánetu imí meijtsúcunújtójt meúraávyéiyóné majtsíháñe, nuutáháñema tsíñehji imí nénehji. Ánéhjitú tsá múha meke píivyetétú ibóijcyúiyóne. Téhdure tsíñehji éhniíñevu mépiivyété mewáájácúiyóné méicyánéjcuéne ijcyátúronéhji keená meke p'ááboiyonéhji mewáájácuki.
2. Pámeere mépiivyété meméénúiyóné tsane, mecáátúnúiyóné tsané ijtsaméi. Ánéhji hallúvú ímichi teene méénume dsiidstváiýáhi. Tsá tene ímíllémeítyú tsane meméénune tsijtye iékéévéne hallúvú dsikístváiýóne.

28. Túkevéjtsuju

Pámeere tsíñéhji iñújñe múnáama mépiivyété meijcyáiyóné túkevéjtsójú pañe imí meijcyaki. Áánéllihyée muurá páhduube panévá iñújñe múnáajpi idyóbéévéne meenu túkevéjtsuju. Aane tútávájtsóiyóné taúhbaju muurá tsá ijcyatúne. Ehdu ijcyáiyóné muhdú íhyaamí pañétú tene néhduú.

29. Túkevéjtsuju

1. Pámeere máhallurí teene memúnáama imí meijcyánetu meke píaabóné meméénúiyóne. Áánetu méwaajácúiyá ím'ááné tsúúca mewájacuuvéjucóomé imí mepáneevéne.
2. Áánéllí tsúúca ijcyané mééma panévatúré meke túkévéjtsóiyóné taúhbajúúné pámeere tsahdúré imí meijcyaki. Aame tsá metútávátsójcatsítyuróne. Pámeere pátsáricyójcatsítyúmé meijcyáiyá tsahdúré imí meijcyaki. Tsá múha píivyetétú ímíllédú meke idyárívéiyóné tehdu múhójtí pañé meijcyámekéjñvari.

3. Muuráhjáa iñe túkevéjtsojúúné néhdu tsaímíyé méjcyáiyáhi. Aane tsá múha tsíhdyúrérjtsóítyuró 'Páné Iñújíne Múnáá Pihcyááve' némeiñé pañée ijcyame méénúné túkevéjtsojúúne.

30. Túkevéjtsuju

Páneere iñe íhyaarní pañe ijcyáné túkevéjtsuju méénúmeiñé tsá múha tsíñejcúvúré illéébóne ímillédú tsaatéké dáríívéityuróne. Tsáijyu múúne tsaápi, tsaáte, méiiñújí túkevéjtsojte ijcyarómé tsá tehdu méénúítyuróne.